२०७७ सालको कार्यविधि नं.- ०३

पौवादुङमा गाउँपालिका

टोल विकास संस्थाहरु सञ्चालन कार्यविधि,

२०७७

कार्यपालिको बैठकबाट पारीत मितिः- २०७७।०६।१४

पौवादुङमा गाउँपालिका

च्याङ्ग्रे, भोजपुर

१ नं. प्रदेश, नेपाल

पौवादुङमा गाउँपालिका भित्रका टोल विकास संस्थाहरु सञ्चालन कार्यविधि, २०७७

१ भूमिका

सामुदायिक प्रयासमा टोल संस्थागत, सामाजिक तथा आर्थिक विकास, स्थानीयस्तरमा सुशासन प्रवर्द्धन गर्न गाउँपालिकाका निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्र रहेका सबै घरधुरी सदस्य रहने गरी स्थानीय स्तरमा वडा समितिको मातहत रही वडा कार्यालय र गाउँपालिकाबाट प्राप्त निर्देशन परिपालना गर्ने गरी गठन गरिने टोल विकास संस्था र सो संस्थाको कामलाई व्यवस्थित गर्न पौवादुङमा गाउँपालिकाकाले मिति २०७७/०६/१४ मा बसेको गाउँ कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृत गरी यो कार्यविधि कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

२. उद्देश्य : टोल विकास संस्था गठन गर्नुका मुख्य उद्देश्यहरु निम्नानुसार छन् :

१. टोल, बस्तीस्तरमा विभिन्न निकायहरुबाट प्रवाह हुने सेवामा टोलबासीको पहँच अभिवृद्ध गर्ने ,

२. टोलबासीहरुमा उद्यमशीलताको विकास गराई टोलस्तरमा लघु उद्यमको सिर्जना, विकास र प्रवर्द्धन गर्ने ।

३.टोल बस्तीस्तरमा समानता, समताको भावना जागृत गराउने, आपसी सद्भाव, समझदारी, समन्वय र मेलमिलाप कायम गराउने ,

४. आर्थिक, सामाजिक सवालमा सबै टोलबासीहरुलाई निर्णय प्रक्रियामा समान अवसर र अधिकार प्रदान गर्ने,

५. टोलको सामाजिक कार्यमा पारदर्शिता कायम गरी सुशासनलाई बढावा दिने,

६. बस्ती टोलस्तरमा सबै संस्थाहरुको प्रवेशद्धारको रुपमा टोल विकास संस्थालाई विकास गर्दै विभिन्न निकायहरुबाट सञ्चालन हुने विकास कार्यमा सहयोग गर्ने,

७. टोल विकास संस्थालाई वडाभन्दा तल्लो एकाइको रुपमा विकास गरी सहभागितात्मक योजना तर्जूमा, अनुगमन एवं मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सहभागि गराउने,

८. टोलको समग्र विकासका लागि कार्यक्रमहरु तय गर्ने ।

९. टोलमा हुने झैझगडा, लागू औषध, सामाजिक बिकृति विसंगती न्यूनिकरणमा सहजिकरण गर्ने

३. गठनः टोल विकास संस्थाको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. गाउँपालिका भित्रका बस्तिहरुको निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्रका टोल तहमा रहेका घरपरिवारका सदस्यहरुबाट टोल विकास संस्थाको गठन गरिनेछ ।

२. पहिलो पटकका लागि टोल विकास संस्थाको व्यापक भेलाबाट टोल विकास समितिको कामलाई व्यवस्थीत गर्न अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्याक्ष र आवश्यकता अनुसारका सदस्यहरु रहेको एक टोल विकास कार्य समिति गठन हुनेछ । तर दोस्रो पटकको हकमा यस्तो कार्य समिति साधारण सभाको सर्वसम्मत वा सो नभएमा बहुमतबाट अध्यक्ष, सचिव वा कोषाध्यक्ष मध्ये कुनै एक जना अनिवार्य रुपमा महिला हुनुपर्नेछ ।

३. टोल विकास संस्था गठन गर्दा सकेसम्म टोलका सम्पूर्ण घरधुरीलाई एक घर एक सदस्यको रुपमा समेट्नुपर्दछ । सो सम्भव नभए कम्तीमा ८० प्रतिशत घरधुरी सहभागी गराई टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ । टोल विकास संस्थामा सहभागि भएका सदस्यहरुमध्ये कम्तीमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ ।

४. टोल विकास संस्थाको व्यवस्थापन ढाँचालाई स्पष्ट पार्न अनुसूचि -१ मा उल्लेखित नमूनाका आधारमा टोल विकास संस्थाको विधान तयार गर्नुपर्नेछ ।

४. दर्ता/ सूचिकृत : टोल विकास संस्थाको दर्ता सूचिकृत देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. टोल विकास संस्थाको बैठकमा सर्वसम्मत गराई पौवादुङमा गाउँपालिकाले दर्ता/सूचीकृत गर्नेछ । टोल विकास संस्थालाई नगरपालिकामा दर्ता/सूचिकृत गर्दा पेश गर्ने निवेदनको नमुना अनुसूची-२ मा उल्लेख गरिएको छ । टोल विकास संस्थाको लागि टोल क्षेत्रभित्र घर निर्माण गरी बसोबास गर्ने घरधुरी भित्रका सदस्यहरुको भेला गरी जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा तथा घर निमार्ण स्वीकृतीको कागजातहरु सहितको सदस्य हुन योग्य रहेको प्रमाण सहित दर्ता गर्न माग गर्ने निर्णय गरी दर्ताका लागि निवेदन पेश गरेमा गाउँपालिकाले दर्ता दस्तुर रु ५००। लिई अनुसूची ३ बमोजिमको टोल विकास संस्था दर्ता प्रमाण -पत्र प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

२. टोल विकास संस्थाले यस कार्यविधि बमोजिमका उद्देश्य विपरीत कुनै काम गरेमा वा प्रचलित

कानून विपरीत कार्य गरेमा गाउँपालिकाले टोल विकास संस्थाको दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ ।

५ . टोल विकास संस्थाको कार्य : टोल विकास संस्थाले आफ्नो टोल क्षेत्रको समग्र विकास र सदस्यहरुको हितका लागि देहायका कार्यहरु गर्नेछ :

१. टोलमा धनी, गरिबको भावना हटाई सबै सदस्यहरुलाई निर्णय प्रक्रिया र स्रोतमा समान अधिकार प्रदान गर्ने ।

२. विभिन्न सरकारी एवं गैर सरकारी निकायहरुसँग सुमुधुर सम्बन्ध स्थापित गरी टोलको विकासको लागि सहजीकरण गर्ने,

३. टोलमा उद्यम विकाससँग सम्बन्धित योजनाहरु संचालन गर्न आवश्यक सहजीकरण गर्ने ,

४. टोलको विकासका लागि विभिन्न स्रोतबाट प्राप्त स्रोतको उच्चतम् सदुपयोग गर्ने,

५. टोलको सामूहिक समस्या पहिचान गरी प्राथमिकताको आधारमा टोल विकास योजना तर्जूमा गर्ने,

६. एच.आइ.भी. ⁄एड्स, अन्धविश्वास, छाउपडी प्रथा, बाल विवाह, बहु विवाह जस्ता सामाजिक समस्याको पहिचान गरी सुधारका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

७. टोलको आर्थिक तथा सामाजिक तथ्याङक अद्यावधि गर्न सूचना अभिलेख राख्ने,

८. सहभागितात्मक योजना तर्जुमा गर्दा प्राथमिकताको आधारमा आयोजनाहरुको पहिचान गरी वडामा सिफारिस गर्ने,

९. टोलमा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरुबाट प्राप्त योजनाहरुको अनुगमन गरी वडा कार्यालयलाई विवरण प्रदान गर्ने ।

१०. टोलमा विभिन्न सरकारी ⁄तथा गैरसरकारी निकायहरुवाट प्राप्त हुने कार्यक्रमहरु टोल संस्था मार्फत संचालन हुने वातावरण सिर्जना गर्ने

११. आफ्नो वडा तथा टोललाई वातावरण, अपांग,दलित महिला तथा वालमैत्री बनाउने खालका कायक्रमहरु सञ्चालन गर्ने,

१२. टोलमा भवन निर्माण मापदण्ड, सामाजिक सुरक्षाा भत्ता आदि सामाजिक सरोकारका विषयमा चेतनामूलक कार्यक्रमहारु सञ्चालन गर्ने ।

१३. टोलमा रहेका सार्वजर्निक, पर्ति, एलानी आदी जग्गाको संरक्षणमा गाउँपालिकालाई सहयोग गर्ने ।

१४. गाउँपालिकाको राजस्व परिचालनका लागि सहयोग प्रदान गर्ने ।

१५. संस्थामा प्राप्न रकमको संस्थाको नीति बमोजिम रकम खर्च गर्ने, लेखा राख्ने र लेखापरीक्षण गराउने,

१६. यस अघि विभिन्न गैसस संस्थाबाट कार्य गर्ने गरेकोमा अब देखि टोल सुधार समितिको सहजीकरण समन्वयमा गर्ने ।

१७. गाउँपालिकाबाट प्राप्त निर्देशन अनुसार अन्य कार्यहरु ।

१८. फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाई सम्बन्धि कार्य गर्ने ।

६. टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको बैठक : टोल विकास संस्थाको कार्य समितिको बैठक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. टोल विकास संस्थाका सदस्यहरुको हित, सहयोग एवं समन्वयका लागि टोल विकास संस्थाको कार्य बैठक महिनामा कम्तिमा १ (एक) पटक बस्नेछ ।

२. समितिको बैठकमा सम्बन्धित वडाकार्यालयका प्रतिनिधिहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुलाई आमन्त्रित गर्न सकिनेछ ।

३. सचिवले संस्थाको बैठकको निर्णयहरु बैठक पुस्तिकमा लेखि प्रमाणित गराउनु पर्नेछ ।

७. टोल विकास संस्थाका कार्य समितिको पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार : टोल विकास संस्थाका कार्य समितिको पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार विधानमा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ ।

८. **आर्थिक व्यवस्थापन** : संस्थाको आम्दानी ,खर्च, नाफा, लेखा परीक्षण लगायत आर्थिक व्यवस्थापन देहाय बमोजिम हुनेछ :

क) टोल विकास संस्थाको आम्दानी

१ विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, विभिन्न समुदायिक संस्था तथा व्यक्तिहरुबाट प्राप्त हुने सहायता र अनुदान ।

२. टोल विकास संस्थाले आयमूलक कार्यहरु सञ्चालन गरी प्राप्त हुने आम्दानी ।

३. संस्थाको विकास निर्माणका लागि टोल विकास कोषको रुपमा टोल विकास संस्थाको आम्दानीको निश्चित प्रतिशत संस्थाको निर्णयानुसार छुट्याउने रकम ।

४. संस्थाले अन्य स्रोतबाट जम्मा गरेको रकम ।

ख) खर्च

१) विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरु, विभिन्न सामुदायिक संस्था तथा व्यक्तिहरुबाट प्राप्त हुने सहायता र अनुदान ।

२) संस्था संचालन, व्यवस्थापन र लेखापरीक्षणका लागि गर्नुपर्ने खर्चहरु टोल विकास संस्थाको नीति बमोजिम खर्च हुनेछ ।

ग) नाफा

१) टोल विकास संस्था गैर नाफामुलक सामाजिक संस्था हुनेछ ।

२) नाफा संस्थाको निर्णयअनुसार टोलको विकासका लागि खर्च गरिनेछ ।

घ) लेखा

संस्थाको लेखा देहाय बमोजिम हुनेछ :

अ) कोषाध्यक्षले सबै प्रकारको नगदी तथा जिन्सी आम्दानी, सम्पूर्ण विकास खर्चको विवरण, संस्थाको संरचना र व्यवस्थापनमा भएको प्रशासनीक खर्चहरुको स्पष्ट लेखा राख्नुपर्दछ ।

(आ) कोषाध्यक्षले राखेको आम्दानी खर्चको हिसाब टोल विकास संस्थाको बैठकमा पेश गर्नुपर्दछ ।

ङ) लेखापरीक्षण :

संस्थाको लेखापरीक्षण देहाय बमोजिम हुनेछ :

१) संस्थाले नियुक्ति गरेको लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउनुपर्नेछ ।

२) आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाले पनि संस्थाको आम्दानी खर्चको लेखापरीक्षण गर्न सक्ने गर्नेछ ।

३) संस्थाले आफ्नो बार्षिक लेखापरिक्षणको प्रतिवेदन गाउँपालिकामा समेत पेश गनुपर्नेछ ।

च) खाता सञ्चालन : गाउँपालिकाको स्वीकृति सहमतिमा मात्र टोल विकास संस्थाले आवश्यकता अनुसार बैंक खाता सञ्चालन गरी काम कारोवार गर्न सक्नेछ ।

९. विविध

(क) यो कार्यविधि प्रचलित नेपालको ऐन, नियमहरुसँग बाझिएमा बाझिएका बुँदाहरु स्वतः खारेज हुनेछन् ।

(ख) यो कार्यविधि कार्यान्वयनको क्रममा कुनै बाधा अड्चन आएमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयानुसार फुकाइनेछ ।

समाप्त

अनुसूची -१

................................टोल विकास संस्थाको विधान

२०७५

प्रस्तावना :

स्थानिय रुपमा उपलब्ध श्रम, सीप र साधन तथा अवसरहरुलाई अधिकतम परिचालन गर्दै नगरेको सामाजिक तथा आर्थिक व्यवस्थालाई एकअर्काको परिपूरकको रुपमा विकसित गरी गरिबी न्यूनीकरणका प्रयासमा ठोस योगदान पुऱ्याउने, सहभागितात्मक योजना तर्जुमा गर्ने तथा आफ्नो टोलको समग्र विकास गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न यो ....टोल विकास संस्था स्थापना गरी संचालन गर्न वान्छनीय भएकोले यो विधान बनाइएको छ ।

१. प्रारम्भिक :

संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(क) यो विधान ....टोल विकास संस्थाको विधान हुनेछ ।

(ख) यो संस्थाको नाम .... हुनेछ ।

(ग) यो विधान पौवादुङमा स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

(घ) यस संस्थाको कार्यालय ....मा हुनेछ ।

(ङ) यस संस्थाको सिमाना देहाय बमोजिम हुनेछ :

पूर्व .... पश्चिम

उत्तर .... दक्षिण

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्के अर्थ नलागेमा यस विधानमा :

१. 'संस्था' भन्नाले .... टोल विकास संस्थालाई सम्झनुपर्छ ।

२. ' विधान ' भन्नाले टोल विकास संस्थाको विधानलाई सम्झनुपर्छ ।

३. 'साधरणसभा' भन्नाले संस्थाको साधारण सदस्यहरुको भेला सम्झनुपर्छ ।

४. 'समिति' भन्नाले टोल विकास संस्थाको कार्यसमिति सम्झनुपर्छ ।

५. 'बैठक' भन्नाले टोल विकास संस्थाको कार्यसमिति सम्झनुपर्छ।

६. 'पदाधिकारी' भन्नाले कार्यसमितिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, सह सचिव, काषाध्यक्ष, र सदस्यहरु समेतलाई जनाउँछ।

३ . **संगठित संस्था हुने :**

(क) संस्थाको आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ। साथै संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामबाट कार्य गर्न सक्नेछ।

(ख) संस्थाले चल-अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न सक्नेछ। तर संस्थाले आफ्नो अचल सम्पित्ति बिक्री गर्न भने पाउने छैन । संस्था विगठन भए सो संस्थाको सम्पूर्ण चल अचल सम्पत्ति स्वतः पौवादुङमा गाउँनगरपालिकाको हुनेछ।

४. संस्थाका उद्देश्यहरु : संस्थाको संस्थागत, सामाजिक तथा आर्थिक विकासका लागि देहाय बमोजिमको उद्देश्य हुनेछ :

(क) टोलस्तरमा सक्षम र दिगो स्वायत्त संस्थाको विकास गर्ने

(ख) टोलका ब्याक्तिहरुको आयमा बृद्धि गर्ने कार्यक्रमको संचालन गरी गरिबी न्यूनीकरणमा मद्दत पुऱ्याउने।

(ग) स्थानीय स्तरको विकास प्रक्रियालाई दिगो र आत्मनिर्भर बनाउन स्थानीय स्तरको समुदायको व्यक्तिहरुको क्षमता विकास कार्यक्रम कार्यान्वयनमा टेवा पुऱ्याउने।

(घ) संस्थालाई सहभागितात्मक योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रक्रियामा सक्रिय सहभागी बनाउने।

५. **टोल विकास कार्य समितिको गठन** : टोल विकास कार्य समितिको गठन देहाय बमोजिम हुनछ

(क) गाउँपालिकाका बस्तिहरुको निश्चित भौगोलिक क्षेत्रभित्रका टोल तहमा रहेका घरपरिवारका सदस्यहरुबाट टोल विकास संस्थाको गठन गरिनेछ।

(ख) पहिलो पटकका लागि टोल विकास संस्थाको व्यापक भेलाबाट अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष, र आवश्यकता अनुसारका सदस्यहरु रहेका एक विकास कार्य समिति गठन हुनेछ।

दोस्रो पटकको हकमा यस्तो कार्य समिति साधारण सभाको सर्वसम्मत वा सो नभएमा बहुमतबाट पूर्नगठन हुनेछ। टोल विकास कार्य समितिको अवधि २ वर्षको हुनेछ। कार्य समितिमा कम्तिमा ५०

प्रतिशत सदस्यहरु र अध्यक्ष, सचिव, कोषाध्यक्ष मध्ये कुनै एक जना अनिवार्य रुपमा महिला हुनर्पेछ।

(ग) टोल विकास संस्था गठन गर्दा सकेसम्म टोलका सम्पूर्ण घरधुरीलाई समेट्नुपर्दछ । यदि सो सम्भव नभए कम्तीमा ८० प्रतिशत घरधुरी सहभागी गराई टोल विकास संस्था गठन गरिनेछ । टोल विकास संस्थामा सहभागी भएका सदस्यहरुमध्ये कम्तिमा ५० प्रतिशत महिला आवद्ध गराउनु पर्नेछ ।

६. **संस्थाका कार्यहरु** : टोल विकास संस्थाका कार्यहरु देहाय बमोजिम हुनेछ :

१. टोल स्तरमा सम्भव भएसम्म सबै घरपरिवार सहभागी भएको टोल विकास संस्था गठन गर्ने ।

२. संस्थाका सदस्यहरुलाई उद्यमशीलतातर्फ अग्रसर गराउन आवश्यक पहल गर्ने तथा सोहि बमोजिमका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

३. टोलमा आइपरेका समस्याहरु समाधान गर्न एकअर्कामा भाइचारा सम्बन्ध कायम गरी सभ्य समाजको सिर्जना गर्ने ।

४. उपलब्ध स्रोतको समुचित परिचालन गर्दै टोलको समग्र विकासका लागि टोल विकास योजना बनाउने ।

५. एच.आइ.भी./एड्स, अशिक्षा, अन्धविश्वास, छाउपडी प्रथा, बाल विवाह, बहु विवाह, जस्ता सामाजिक समस्याको बारेमा सम्पूर्ण टोल विकास संस्थाका सदस्यहरुलाई चेतना अभिवृद्धि गर्ने

६. आफ्नो टोल तथा सार्वजर्निक स्थलमा बृक्षारोपण गर्ने ।

७. आफ्नो वडा तथा टोललाई वातावरणमैत्री बनाउने विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने ।

८. टोलमा बसोबास गर्ने बासिन्दाका बीचमा भवन निर्माण मापदण्ड, सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतकका सामाजिक सरोकारका विषयहरुमा विभिन्न चेतनामूलक कायक्रम सञ्चालन गर्ने ।

९. वातावरणमैत्री स्थानीय सरोकारका विषयहरुमा विभिन्न चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने १०. हरित शहर, उज्यालो शहर, सफा शहर र सम्पन्न तथा सभ्य शहर स्थापना अभियानमा

११. हरित शहर, उज्यालो शहर, सफा शहर र सम्पन्न तथा सभ्य शहर स्थापना अभियानमा सहयोग गर्ने ।

१२. आफ्नो क्षेत्रमा भवन संहिता तथा मापदण्डको कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने ।

१३. पूर्ण साक्षर, पूर्ण खोप, पूर्ण घटना दर्ता आदि अभियानमा सहयोग गर्ने ।

१४. टोलमा रहेका सार्वजर्निक, पर्ति, एलानी आदि जग्गाको संरक्षणमा गाउँपालिकालाई सहयोग गर्ने ।

१५. संस्थाको अध्यक्ष, कोषध्यक्ष तथा सचिवको चलन सर्वसम्मतिमा वा सो नभएमा बहुमतमा गर्ने ।

१६. गाउँपालिकाको राजस्व परिचालनमा सहयोग गर्ने ।

१७. गाउँपालिकासँग भएको समझदारी अनुसारका अन्य कार्यहरु ।

७. सदस्यता : संस्थामा सदस्यता देहाय बमोजम हुनेछ :

(क) यस विधानको उद्देश्य बमोजिम संस्थाप्रति श्रद्धा र निष्ठा राखी विधानलाई स्वीकार गर्ने स्थानीय टोलबासी यस संस्थाको सदस्य हुनेछ ।

(ख) सदस्य बन्न इच्छुक नयाँ टोलबासीलाई संस्थाले तोकेबमोजिम संस्थामा दरखास्त दिएमा सदस्यता प्रदान गरिनेछ ।

८. सदस्यता नरहने : देहायको अवस्थामा सदस्य रहने छैन :

(क) सदस्यको मृत्यु भएमा ।

(ख) सदस्यले दिएको सदस्यता परित्यागको लिखित निवेदन संस्थाले स्वीकृत गरेमा ।

तर संस्थाको निर्णयउपर चित्त नबुझेमा साधारण सभामा पेश गर्ने र साधारण सभाको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(ग) सदस्यलाई शुल्क नतिरेका वा संस्थाको निर्णय पालना नगरेमा संस्थाले निर्णय गरी सम्पूर्ण सदस्यलाई जानकारी गराएमा ।

(घ) संस्थालाई हानि -नोक्सानी हुने कार्य गरेमा वा नैतिक पतन, आर्थिक अनियमितता वा भ्रष्टाचार गरेको अभियोग प्रमाणित भई सजाय कारण देखाई संस्थाले सदस्यताबाट हटाउने निर्णय गरेमा ।

तर सम्बन्धित सदस्यहरुलाई सफाइ दिने अवसरबाट वञ्चित गरिनेछैन । यस सम्बन्धी अन्तिम निर्णय गर्ने अधिकार साधारण सभाको हुनेछ ।

(ङ) नेपालको प्रचलित कानुनको निषेध गरेको कार्य गरेमा ।

(च) कुनै सदस्यता सार्न वा हस्तान्तरण गर्न सकिनेछ ।

९. संस्था गठन एवं कार्य संचालन विधि : संस्थाको गठन एवं कार्य संचालन विधि देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) निश्चित भौगोलिक क्षेत्रका व्यक्तिहरुको सर्वसम्मत निर्णयबाट टोलको क्षेत्र निक्यौल गरेपछि त्यस टोलभित्र वसोवास गर्ने अधिकांश घरधुरीहरुको उपस्थितिमा संस्था गठन गरिनेछ ।

(ख) टोल विकास संस्था गठज गर्न उपस्थित भएका ब्यक्तिहरुले गरेको सर्वसम्मत निर्णयको आधारमा एक-एक जना अध्यक्ष, कोषध्यक्ष र सचिव र अन्य घरधुरीहरु सदस्य हुनेछन् ।

(ग) सस्थामा कम्तिमा ५० प्रतिशत महिला सदस्य रहनेछन् । अध्यक्ष, कोषाध्यक्ष र सचिव मध्ये कम्तिमा १ जना महिला हुनेछ ।

१०. संस्थाका पदाधिकारीहरुको काम, कतर्व्य र अधिकार : संस्थाका पदाधिकारीहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछन् :

(क) **अध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :**

१) संस्थाको नियमित बैठक बोलाउने ।

२) बैठकको अध्यक्षता गरी बैठक संचालन गर्ने ।

३) बैठकमा अनुशासनको पालन गर्न लगाउने र छलफलका विषयहरु टिपोट गर्ने व ागर्न लगाउने

४) छलफल हुँदा सबैको विचार संकलन गर्ने र सर्वसम्मत निर्णय गर्न पहल गर्ने ।

५) निर्णयहरु लागु गर्ने र गर्न लगाउने ।

६) सचिव र कोषाध्यक्षलाई आवश्यकताअनुसार सहयोग पुर्‍याउने ।

७) संस्थाले आर्जन/प्राप्त गरेको नगद वा जिन्सी सामानको सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने ।

८) आवश्यक कार्यमा संस्थाको प्रतिनिधिहरु गर्ने वा गराउने ।

९) विशेष बैठकको आवश्यकता परेमा सबै सदस्यहरुको सहमतिमा बैठक बोलाउने ।

(ख) **संस्थाको सचिवको काम, कर्तव्य र अधिकार :**

१) अध्यक्षको आदेशअनुसार बैठक बोलाउने ।

२) अध्यक्षको अनुपस्थितिमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने

३) एकतिहाइ सदस्यहरुले विशेष बैठकका लागि लिखित माग गरेमा विशेष बैठक बोलाउने ।

४) बैठक पुस्तिकामा उपस्थित गराउने ।

५) छलफलका प्रस्तावहरु संकलन गरी बैठकमा पेश गर्ने र बैठकको निर्णय प्रमाणित गराउने ।

६) संस्थाका क्रियाकलापका बारेमा सदस्यलाई जानकारी गराउने ।

७) तोकिएका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

(ग) संस्थाका कोषाध्यक्षको काम, कर्तव्य र अधिकार :

१) नगरपालिकासँग भएको साझेदारी पत्रमा उल्लेखित सर्तअनुसार गर्नुपर्ने कामहरु गर्ने ।

२) बैंकमा संयुक्त रुपमा खाता संचालन गर्ने ।

३) अन्य सदस्यहरुसँग समन्वय राखी सहयोग लिने दिने ।

४) संस्थाको नगद र जिन्सी सामानको जिम्मा लिई सुरक्षा गर्ने

(घ) संस्थाका सदस्यहरुको काम, कर्तव्य र अधिकार :

१) नगरपालिकासँग भएको साझेदारीपत्रमा उल्लेखित सर्तअनुसार गर्नुपर्ने कामहरु गर्ने ।

२) संस्थाको हिसाबकिताब चेक गर्ने ।

३) संस्थाका पदाधिकारीहरुले गरेका कामको मूल्याङ्कन नियमित रुपमा गर्ने ।

४) संस्था संचालनका लागि आवश्यकताअनुसार मूल्याङ्कन नियमित रुपमा गर्ने ।

५) बैठकमा उपस्थित भई प्रत्येक छलफलमा भाग लिने ।

११. **साधरण सभाको गठन र कार्य प्रणाली : साधरण सभाको गठन र कार्य प्रणाली देहाय बमोजिम हुनेछ :**

१) संस्थाको सम्पूर्ण सदस्यहरु रहेको एक साधारण-सभा हुनेछ ।

२) साधारण-सभाको अध्यक्षता संस्थाको अध्यक्षले गर्नेछ । निजको अनुपस्थितिमा संस्थाको सचिव र निजको पनि अनुपस्थितिमा संस्थाको जेष्ट सदस्यले गर्नेछ ।

३) साधारण-सभा संस्थाको सर्वेच्च निकाय हुनेछ ।

१२. साधरण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार : साधरण सभाको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) संस्थाको साधरण सभाको सल्लाह प्राप्त गर्न उचित देखि पेश भएका विषयमा सल्लाह दिने ।

(ख) लेखापरीक्षक नियुक्ति गर्ने ।

(ग) संस्थाको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन पारित गर्ने ।

(घ) कार्य समितिलाई अधिकार प्रत्यायोजना गर्ने ।

(ङ) कार्य समिति सम्बन्धमा भएमा उजुरी पुनरावेदन सुत्ने र निर्णय दिने ।

(च) संस्थाको विधान संशोधन गर्ने ।

(छ) आवश्यकताअनुसार सल्लाहको मनोनयन गर्ने ।

(ज) संस्थाको वार्षिक कार्ययोजना स्वीकृत गर्ने ।

१३. आर्थिक व्यवस्था

(क) **संस्थाको देहायबमोजिम आर्थिक स्रोत हुनेछ :**

- सदस्यताबाट प्राप्त शुल्क ।
- सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाबाट प्राप्त हुने अनुदान ।
- संस्थाको क्रियाकलापको सिलसिलामा प्राप्त हुने आय वा पुरस्कार
- अन्य आम्दानी ।

(ख) प्रत्येक असार मसान्तमा लेखा तयार गरी परीक्षणपश्चात् विवरण साधारणसभामा प्रस्तुत गर्ने ि जिम्मेवारी संस्थाको हुनेछ ।

(ग) संस्थाको नाममा प्राप्त वा खरिद चल -अचल सम्पत्तिको परिचालन र प्रयोग नगरपालिकाबाट तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

(घ) संस्थाको नाममा गाउँपालिकाबाट सहमति लिइ अध्यक्ष, सचिव वा कोषध्यक्ष मध्ये दुईजनाको हस्ताक्षरबाट सञ्चालन हुनेगरी बैंकखाता सञ्चालन गरीनेछ ।

१४. कार्यसमिति तथा पदाधिकारीको राजीनामा

(क) समितिका सदस्यहरुले आफ्नो पदबाट राजीनामा दिा चाहेमा अध्यक्ष समक्ष दिन सक्नेछन् ।

(ख) अध्यक्षले आफ्नो राजीनामा सचिवमार्फत संस्थाको बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ र सोउपर संस्थाले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

१५.कार्य समितिलाई आविश्वासको प्रस्ताव

कार्य समितिका अध्यक्ष एवं पदाधिकरीहरुउपर अविश्वास लागे यथोचित कारण देखाई संस्थाका ६० प्रस्ताव उपर छलफल गरी हुने निर्णयमा बहुमतलाई भन्दा सर्वसम्मतलाई बढी जोड दिइनेछ ।

१६. विविध

(क) विधान संशोधन गर्नुपर्ने भएमा कार्य समितिले स्वीकृत गरेपछि साधारण सभामा पेश गरिनेछ । साधरण सभामा उपस्थित सदस्यहरुको दुईतिहाइ बहुमतले विधान संशोधन हुनेछ ।

(ख) प्रचलित ऐन, नियमहरुसँग बाझएका बुँदाहरु हदसम्म स्वत : खारेज हुनेछ ।

अनुसूची २

टोल विकास संस्थालाई गाउँपालिकामा दर्ता गर्ने निवेदनको नमुना

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू मितिः-

पौवादुङमा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

च्याङ्ग्रे भोजपुर।

विषय : टोल विकास संस्था दर्ता गर्ने सम्बन्धमा।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस नगरपालिका वडा नं ....को ....टोलमा गठन गरिएको .... टोल विकास संस्थालाई पौवादुङमा गाउँपालिका कार्यालयमा दर्ता सूचिकृत गरिदिनुहुन अनुरोध गर्दछु। यस ....टोल विकास संस्थाको क्षेत्र निम्न उल्लेखित चार किल्लाभित्र सीमित रहनेछ।

पूर्व सिमाना :........................

पश्चिम सिमाना : ....

उत्तर सिमाना : ....

दक्षिण सिमाना : ....

निवेदक

....

अध्यक्षको नाम :

टोल विकास संस्थाको नाम :

ठेगाना :

दर्ता नं.

अनुसूची -३

पौवादुङमा गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

च्याङ्ग्रे, भोजपुर

प्रमाण-पत्र

पौवादुङमा गाउँपालिका वडा नं.......... स्थित ....टोलमा गठन भएको ....टोल विकास संस्थालाई यस कार्यालयमा मिति मा दर्ता गरी यो दर्ता गरी यो प्रमाण गरी यो प्रमाण -पत्र प्रदान गरिएको छ ।

यस गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक पूर्वाधार, शहरी सुशासन लगायतका क्षेत्रमा यस टोल विकास संस्थाको सहभागिताको अपेक्षाका साथै उत्तरोत्तर प्रगतिको शुभकामना व्यक्त गर्दछ ।

....

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत